

**Українська мова та читання. 4
клас. Позакласне читання.
Барвисте коромисло.
Хрестоматія із щоденником
читача. НУШ**

Про книгу

Посібник містить цікаві художні твори українських та зарубіжних письменників, кращі зразки дитячого фольклору, поезії, міфи, легенди, казки, байки. Упорядники ставили за мету зібрати найширше коло читання, яке б сприяло вихованню у дітей бажання читати художню літературу, любити рідну мову, розвивати мовлення й активізувати творчі здібності. Відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовим освітнім програмам. Для учнів та вчителів початкових класів.

ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ

Барвисте коромисло

Хрестоматія із щоденником читача

4 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 821.161.2(075.2)
ББК 84(4Укр)я71
П47

Позакласне читання. Барвисте коромисло. Хрестоматія із щоденником читача : 4 кл. / упоряд. Л.П. Вашків, О.П. Онишків. — П47 Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 288 с.

ISBN 978-966-10-4568-1

Посібник укладено відповідно до Програми “Позакласне читання” (авт. В. Мартиненко). В ньому зібрані цікаві художні твори українських та зарубіжних письменників, кращі зразки дитячого фольклору, поезії, міфи, легенди, казки, байки.

Упорядники ставили за мету зібрати найширше коло читання, яке б сприяло вихованню у дітей бажання читати художню літературу, любити рідну мову, розвивати мовлення й активізувати творчі здібності.

Для учнів та вчителів початкових класів.

УДК 821.161.2(075.2)
ББК 84(4Укр)я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

I. “Книги — морська глибина...”

ДЕЩО З ІСТОРІЇ КНИГИ

З давніх-давен люди прагнули знань.

Від одного покоління до іншого усно передавалися відомості про речі, що допомагали людям вижити: як добути вогонь, як хліб виростити, кого слід поважати, а кого ненавидіти ...

Проте, як відомо, людська пам'ять — не такий уже й надійний засіб зберігання і передачі різноманітних знань.

Отож, прадавні люди, аби здобути у важкому труді знання краще засвоювалися наступними поколіннями і не губилися ані в часі, ані в просторі, вигадали письмо, тобто засіб закріплення, зберігання і передачі інформації.

Зрозуміло, що здобуті народом знання, викладені письмово, треба було укласти в найзручнішу форму, тож люди й замислились: а як же це зробити?.. Так у прадавньому Вавилоні, десь із п'ять тисяч років тому, з'явилися перші “книжки”.

Але що то були за книжки!

Їхніми сторінками слугували глиняні таблички, на які за допомогою гострих паличок наносили знаки.

У цьому письмі літери мали вигляд клинів. Після заповнення такої “сторінки” знаками її обпалювали на жаркому вогні. Це письмо отримало назву — клинопис. Зрозуміло, що така клинописна “книга” складалася із багатьох-багатьох сторінок.

А для того, щоб перенести не те що цілу бібліотеку, а навіть одну “книжечку”, її власникові доводилося наймати не одного носія!..

Тепер уяви собі, якби твої шкільні підручники були б саме такими “книжечками”. Щоб узяти їх до школи на уроки, тобі довелося б замість ранця придбати потужну вантажівку!..

Отже, вигадавши перший тип книги, люди замислилися, як її вдосконалити. В II столітті до нашої ери вони навчилися робити зручні і, порівняно з клинописними, “легкі” книги.

Робили їх у місті Пергам, що розташувалося у Малій Азії. Саме тут почали виробляти дивний “папір”.

Телячу шкуру вимочували, старанно вишкрібали з обох боків, вибілювали у вапні, натягали на спеціальні рами і сушили.

Коли шкура висихала, її знімали, охайно обрізували — й виходив гладенький, тонкий і дуже міцний “папір”.

На ньому було легко і зручно писати, але це було дуже відповідальне писання. Адже цей “папір” коштував надто дорого, на ньому не можна було писати абияк. Від назви міста, де його виготовляли і звідки вивозили, цей “папір” називали “пергамен” або “пергамент”.

Звичайно, порівнювати книги, написані на пергаменті, з клинописними не варто, та все ж вони були недоступними багатьом людям. Адже для виготовлення бодай однієї книги потрібно було забити не один десяток телят!

Уявляєш, скільки отар треба було, аби зібрати лише невеличку бібліотечку з твоїх улюблених книжок, написаних у такий спосіб?!

А де б ти її розмістив?

В Україні пергаментом користувалися ще порівняно недавно — чотириста років тому. На ньому писали важливі документи.

Нині пергамент можна побачити в музеях, де зберігаються старовинні книги.

У ранньому середньовіччі давні єгиптяни навчилися виробляти з болотяної тростини, що сягала заввишки 5 метрів, папірусні аркуші. Це була надзвичайно складна та об’ємна робота.

Уяви собі: спершу товсту частину стебла рослини розрізали на 10-12 смужок. Смужки підсушували на сонці, а потім замочували у воді.

Через добу їх витягали з води і відбивали дерев'яним молотком.

Щоб смужки стали м'якими, гнучкими й прозорими, їх треба було замочувати і відбивати молотком тричі. Ще вологі, їх складали на шматок полотна так, щоб одна смужка трохи накладалася на іншу. Зверху, тільки вже впоперек, клали ще один ряд смужок. Відтак все це накривали шматком сухого полотна.

Це і був майбутній аркуш паперу, який назвали папірусом.

Потім його клали під прес, час від часу змінюючи вологе полотно сухим, аж поки аркуш не робився зовсім сухим.

Яким же він був, цей папірусний аркуш? Він мав ніжний світло-бежевий колір і красиву сітчасту поверхню.

Написану на папірусі книгу не складали, а згортали у сувій.

Найдовший серед знайдених сувоїв папірусу має понад 40 метрів довжини.

А де й коли з'явився наш, сучасний папір, який виготовляють з деревини?

Папір, який ти знаєш, винайшов китаєць Чай Лунь ще в другому столітті нашої ери.

Проте на європейські землі він потрапив значно пізніше — в одинадцятому чи дванадцятому столітті.

Коли папір з'явився на українських землях, сказати важко, бо через війни й пожежі старовинних документів, написаних на папері, збереглося мало. Найстарішому документові вже минуло шістьсот років.

Папір сьогодні — твій великий друг. На ньому ти вчишся писати, з його допомогою довідуєшся про все, що діялось і діється у світі.

На папері увічнено все те найкраще, найзнаменніше, чого досягло людство.

Алла Коваль

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
КНИГИ.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ